

W oparciu o przepisy ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 870), wnoszę petycję w interesie publicznym.

Wnoszę o nadanie w art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r., poz. 755) punktowii 1) brzmienia:

"wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem zgłoszonego w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia albo doręczenia tego postanowienia, którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie" oraz nadanie obecnym punktom od 1) do 4) tego ustępu kolejnych numerów od 2) do 5).

Spośród szeregu przepisów znowelizowanych ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469), które - zgodnie z przewidywaniami praktyków - doprowadziły do przedłużenia trwania postępowania sądowego oraz do podrożenia jego kosztów, co z kolei wpływa na ograniczenie prawa obywatela do sądu, najczęściej od samego początku krytykowanym jest przepis art. 25b ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, stanowiący, że "Opłatę stałą w kwocie 100 złotych pobiera się od wniosku o doręczenie orzeczenia albo zarządzenia z uzasadnieniem zgłoszonego w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia albo doręczenia tego orzeczenia albo zarządzenia".

Jakkolwiek pobieranie opłaty od wniosku o uzasadnienie na piśmie wyroku bądź postanowienia merytorycznego kończącego postępowanie nieprocesowe jest z wielu względów zrozumiałe, to wprowadzenie takiej opłaty od wszystkich wydawanych w postępowaniu orzeczeń i zarządzeń, w tym tzw. wpadkowych, wykracza poza zgłaszane w tej materii postulaty i oceniane może być jako przejaw nadmiernego fiskalizmu.

Wprowadzenie tej opłaty w tak szerokim zakresie i wysokości ograniczyło prawo obywatela do sądu, na które składa się m.in. prawo do poznania uzasadnienia rozstrzygnięcia wydanego w indywidualnej sprawie obywatela.

Wprowadzenie powyższej opłaty jawi się jako rażąco ograniczające prawo obywatela do sądu, jeżeli zważyć, że dotyczy ona także wniosku o uzasadnienie postanowienia, którym sąd oddalił wniosek strony o zwolnienie jej od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Przepis przewidujący taką opłatę w tym przypadku, zdaje się być sprzeczny również z zasadą dwuinstancyjności postępowania sądowego przewidzianą w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Nie tylko bowiem ustawa przewiduje możliwość zaskarżenia postanowień w tej materii w ramach tzw. zażalenia poziomego (art. 394(1a) par. 1 pkt 1 k.p.c.), co już jest wystarczającym nadwątleniem zasady dwuinstancyjności, to jednocześnie przewiduje się opłatę w wysokości 100 zł od uzasadnienia postanowienia w tym przedmiocie. Opłata taka może nie być możliwa do poniesienia przez stronę, a przez to możliwość wniesienia zażalenia stanie się czysto iluzoryczna. Należy w tym miejscu wskazać na wyraźną niekonsekwencję ustawodawcy, ponieważ z jednej strony art. 95 ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nadal przewiduje, że nie pobiera się opłaty od zażalenia na postanowienie sądu, którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie, a z drugiej nie przewiduje się takiego zwolnienia przy wniosku o uzasadnienie takiego postanowienia.

Na powyższe okoliczności zwrócił uwagę m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniu do Ministra Sprawiedliwości szczegółowo uzasadniając swoje wątpliwości co do zasadności wskazanej wyżej opłaty i zauważając, że jest ona najbardziej dotkliwa dla osób ubogich. Tym samym Rzecznik zwrócił się o rozważenie kroków legislacyjnych w celu

wyeliminowania tej opłaty lub jej ograniczenia. Do dzisiaj jednak, pomimo upływu roku od tamtego wystąpienia, krytykowany przepis niestety nadal obowiązuje w pełnym zakresie, co ogranicza w swych prawach z biegiem czasu coraz więcej osób o trudnej sytuacji materialnej (Źródło: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/100-zl-uzasadnienia-za-decyzje-sadu-watpliwosci-rpo> Dostęp: 9 marca 2021 r., godz. 19:54)